

Overdenking Jes 48: 17-21 en Matteus 25:14-30

Ds. Marianne Vonkeman

Het is vandaag de eerste zondag van de drie Voleindingszondagen. In deze periode van het kerkelijk jaar worden we in de kerk uitgenodigd om ons leven te evalueren. We lezen teksten die ons daarbij helpen. Welke keuzes hebben we afgelopen jaar gemaakt, als het gaat over de inzet van ons 'talent', van dat wat ons gegeven is? En dan kun je denken aan je tijd – waar gaf je dat aan uit? Welke prioriteiten stelde je, aan welke kanten van jezelf gaf je aandacht en welke niet. Je kunt eens nadenken over de rol van angst die ons er misschien van weerhoudt om iets te wagen dat toch een goede zaak zou zijn. Zijn we wellicht afzijdig gebleven terwijl inzet gevraagd werd, om onrecht aan de kaak te stellen, om recht te doen? Wat is er dat misschien wel voleindigd wil worden, afgesloten? Wat mag je nu eindelijk toe-eigenen, oogsten? Dat is de wijze en belangrijke psychologie van het kerkelijk jaar, dat ons in wil trekken in het leven van Christus. Zodat in ons wordt voltooid wat af is en geen aandacht meer nodig heeft, dat we mogen loslaten wat voorbij is als het kaf dat het koren heeft beschermd en nu door de wind mag worden weggeblazen. Herfstzondagen zijn oogstzondagen, de oogst van je manier van leven.

Maar vandaag wil ik niet focussen op de wijze psychologie van de verhalen. Ik wil het hebben over God en zijn omgang met ons in het licht van voleinding., van de oogst die Gód voor ogen staat met ons leven.

Het gaat over een God van overvloed, dat vertellen de lezingen ons. Een God die oogst zelfs waar hij niet geplant heeft, een God die water uit de rotsen laat springen voor een dorstig volk.

En tegelijk horen we: gooi die nutteloze dienaar eruit, in de uiterste duisternis waar men jammert en knarsetandt.. Het geschenk van God is blijkbaar niet vrijblijvend.

Zijn we dan weer belandt bij die straffende God waar we bang voor moeten zijn? Wat is eigenlijk dat ene talent dat die dienaar kreeg? Dat ene geschenk dat iedereen meekrijgt ook kun je maar weinig aan? Op welke gave doelt Jezus?

Het is dit: Gods woord. Jullie hebben het geschenk begraven dat God aan jullie heeft gegeven – zijn levend woord, zegt Jezus.

En dan moet je niet denken aan de hele bijbel maar aan dat persoonlijke woord dat God spreekt tegen jou. Er is altijd maar één woord dat God spreekt en dat is wie hij zelf is: IK BEN ER is zijn naam. Het ene woord dat God spreekt is tegelijk uitdrukking van wat God doet: *hij máákt aanwezig*. Ik ben er – ik maak aanwezig. Wat dat betekent, hebben we gezien in Jezus. Hij gaf de betekenis van Gods naam met zijn eigen leven vorm. Immanuel – God met ons. Ik ben er, dat is wat Jezus aan de mensen laat zien – dat is het ene talent, de ene gave die God geeft aan iedereen. Ik ben er – nu jij nog. Nu jij nog, die met jouw eigen leven laat zien dat God met ons is.

Dat is het ene talent, dat iedereen heeft ontvangen: God die ons in bestaan roept als mensen die zijn woonplaats zijn. Wees er! Wat God zegt is wat Hij bewerkt en zo worden we geboren. God geeft zichzelf uit handen in ons. Het woord van God is niet te ver, te hoog, maar dichtbij, het klinkt in iedere hartslag: ik ben er – wees er. Elke in- en uitademing zegt: ik ben er – wees

jij er dan ook. Jij bent de mens die mij zichtbaar maakt. Dat is het ene talent dat niet begraven moet worden.

Ik ben de HEER, jullie God,
die jullie onderricht in je eigen belang.
die jullie leidt op de weg die je gaat.
Luisterde je maar naar mijn geboden,
dan zou je vrede zijn als een rivier,
en je gerechtigheid als de golven van de zee.

Het is in ons eigen belang om bewust te zijn van die stem in ons eigen innerlijk. Gods woord dat zo verweven is met onze eigen diepste identiteit. Ik ben er – wees jij er dan ook.

Luisterde je maar naar mijn geboden, dan zou je vrede zijn als een rivier en je gerechtigheid als de golven van de zee.

Wat zijn die geboden? Heb God lief boven alles en je naaste als je zelf, zegt Jezus. Want zo is God en dus zo is de mens die naar zijn beeld is geschapen. En het is goed in te denken dat als we dit wereldwijd zouden toepassen, er geen wij-tegenover-zij zou zijn. Heb je naaste lief als jezelf *omdat je naaste als jezelf is*.

Geen Rusland tegen Oekraïne of Palestijnen tegenover Joden, geen stammenoorlogen in Afrika of natieconflicten in Europa, geen families die uit elkaar liggen omdat de een niet door de deur met de ander kan. *Dat gebeurt als wij niet tegen elkaar zeggen: ik ben er – wees jij er dan ook*. Het gevolg is duidelijk: zien we niet op tv voortdurend die uiterste duisternis, waar geklammerd wordt en met tanden geknarsd van frustratie, verdriet en wanhoop?

Je vrede kan zijn als een rivier en je gerechtigheid als de golven van de zee.

Maar het ene talent wordt begraven. Het is niet zo moeilijk om ons bewustzijn van de gave van het leven te begraven onder alles wat we zelf presteren, het gaat bijna vanzelf. Waar zit jouw godsgevoel, jouw besef van God die dichterbij is dan je eigen hart en je ieder moment de levensadem geeft? Waar zit die zachte stem in ons die zegt: ik ben – wees er!

Toen de Heer bij zijn terugkeer om uitleg vroeg, zei de man:

“Heer, ik wist van u dat u streng bent, dat u maait waar u niet hebt gezaaid en oogst waar u niet hebt geplant, en uit angst besloot ik uw talent te begraven. Alstublieft, hier hebt u het terug.”

De dienaar die leefde in het huis en van de rijkdom van zijn Heer, zette niets op het spel. Stel je voor dat dat op jouw grafsteen zou staan. Een aardig mens, maar er stond nooit iets op het spel. Er werd nooit echt ergens voor gevochten, ze stond nergens voor, hij waaide met alle winden mee. Begraven is de roep die zegt: kom tevoorschijn jij, mens die ik liefheb, die ik schiep naar mijn beeld, bestemd om op mij te lijken, jij, mijn woord voor de wereld die stemmenloos is geworden. Jij die geroepen bent om te zeggen met je leven: ik ben er – wees jij er dan ook. Wat een ellende als we dat talent begraven..

Trek toch weg uit Babel, ontvlucht de machten die je onvrij maken, roept de profeet vandaag. Wees niet zo bang!

Jesaja spreekt een woord van hoop: ook als je dwaalt, blijft God trouw: Verkondig dit met luid gejuich, laat het horen, laat weten tot aan de einden der aarde: 'De HEER koopt zijn dienaar Jakob vrij!'

Al ben je in de duisternis terecht gekomen omdat je dat woord van God begraven had, het is nog niet het einde van het verhaal. Ook bij Jezus niet. Want wie zal straks afdalen in die buitenste duisternis? Wie zal straks zijn hand uitsteken naar de doden die gevangen zitten en hen meentrekken omhoog, naar een nieuw begin als alles voltooid zal worden en het einde van de tijd aangebroken?

God maait waar hij niet heeft gezaaid en oogst waar hij niet plant – zelfs waar het kwaad het gewonnen heeft, kan liefde en recht geboren worden. Als er water uit een rots kan komen, zou dan onze redding uit de woestijn die wij van het leven maken, onmogelijk zijn voor Hem?

Ik ben de HEER, jullie God,
die jullie onderricht in je eigen belang.
die jullie leidt op de weg die je gaat.

Ook vandaag. Graaf dat ene talent op, die gave van God, dat woord dat in je binnenste klinkt: ik ben er – wees er dan ook!